

Quickscan flora en fauna R444700 Emmen-Zuid

Elkoza
Ekoza

Ecologisch onderzoek en advies

Arnhem, 13 mei 2013

Colofon

Titel : Quicksan flora en fauna
Subtitel : R444700 Emmen-Zuid

Projectnummer : 13.039
Datum : 13 mei 2013

Veldonderzoek : E.W.A. Janssen & R. Pelzer
Auteur(s) : R. Pelzer

Goedgekeurd door : T. Kooij

Opdrachtgever : ProRail
Contactpersoon : C. de Vries

Ekoza

Ecologisch onderzoek en advies

Tivolilaan 205
Postbus 2
6800 AA Arnhem

T: 026-8454583
info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Flora- en faunawet	5
2.2 Natuurbeschermingswet 1998	7
2.3 Ecologische Hoofdstructuur	8
3. Gebiedsbeschrijving	9
3.1 Gebiedsbeschrijving	9
3.2 Voorgenomen ingreep	11
4. Onderzoeksmethode	12
4.1 Bronnenonderzoek	12
4.2 Veldonderzoek	12
4.3 Uitwerking en rapportage	13
5. Resultaten	15
5.1. Gebiedsbescherming	15
5.1.1 Natura 2000	15
5.1.2 Ecologische Hoofdstructuur	16
5.2. Soortbescherming (Flora- en faunawet)	17
5.2.1 Grondgebonden zoogdieren	17
5.2.2 Vleermuizen	20
5.2.3 Vogels	20
5.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen	21
5.2.5 Flora	21
5.2.6 Ongewervelden	22
6. Conclusies en aanbevelingen	24
6.1 Gebiedsbescherming	24
6.2 Soortbescherming	24
6.2.1 Grondgebonden zoogdieren	24
6.2.2 Vleermuizen	24
6.2.3 Vogels	25
6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen	25
6.2.5 Flora	25
6.2.6 Ongewervelden	25
6.3 Varianten locatie perron	25
Bronnen	26
Literatuur	26
Websites	26
Bijlage 1: Afwegingskader EHS	27
Bijlage 2: detail tekeningen Emmen-Zuid	28

1. Inleiding

ProRail onderzoekt de mogelijkheden om rondom station Emmen-Zuid een kwartier dienstregeling mogelijk te maken in de spits. Daarvoor is ter plaatse een spoorverdubbeling nodig evenals de aanleg van een 2e perron. Ten behoeve van de werkzaamheden is het noodzakelijk om een aantal aspecten te onderzoeken. Hierbij moeten ook de eventuele gevolgen voor natuur aan de orde komen.

Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving. De bebouwing en groene elementen kunnen als rust- of verblijfplaats dienen voor verschillende diersoorten. Veel dieren en planten zijn middels de Flora- en faunawet beschermd. Om inzichtelijk te krijgen of voor het uitvoeren van de werkzaamheden een ontheffing nodig is in het kader van de Flora- en de faunawet, is het noodzakelijk om te weten of er beschermde dieren en/of planten op het terrein voorkomen.

Mogelijk liggen er beschermde gebieden in de directe omgeving van het terrein waarop de ingreep effect kan hebben. Dit is van belang te weten in verband met de Natuurbeschermingwet.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een quickscan. Het betreft een beoordeling van de huidige en potentiële aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren op de onderzoekslocatie en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten en gebieden. De quickscan vindt plaats op grond van bronnenonderzoek en een terreinbezoek. Tijdens het terreinbezoek wordt een inschatting gemaakt welke soorten voor kunnen komen en welke soorten op voorhand uit te sluiten zijn. Hierbij speelt ook de ingreep een belangrijke rol.

Deze quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de afwezigheid van soorten. Dit onderzoek betreft geen volledige veldinventarisatie. Mochten er effecten te verwachten zijn van de werkzaamheden op beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn, dan wordt een nader onderzoek geadviseerd.

2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet. Hoewel het geen wetgeving maar beleid betreft, is in dit hoofdstuk ook een paragraaf over de EHS opgenomen.

2.1 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) zijn omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hiertoe is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. In principe mogen er geen handelingen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soort. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:* Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

Artikel 2: 1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

1. De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.
2. De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
3. De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen nog ontheffing verkregen worden voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Hierdoor kan geen ontheffing meer aangevraagd worden op basis van 'werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Voor vogels kan alleen nog ontheffing verkregen worden op grond van een belang dat staat in de Vogelrichtlijn. Dit houdt in dat ook geen ontheffing meer aangevraagd kan worden op basis van 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Het Natura 2000-netwerk is opgesteld ter bescherming van belangrijke habitats en soorten in Europa. De wettelijke basis voor de Natura 2000-gebieden zijn de Vogel- en Habitatrichtlijnen (www.eea.europa.eu). In Nederland is de gebiedsbescherming geregeld in de Natuurbeschermingswet. Gebieden die worden aangewezen en beschermd op basis van de Natuurbeschermingswet zijn:

- Natura-2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn)
- Beschermd natuurmonumenten
- Gebieden die de Minister van EL&I aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (met uitzondering van verplichtingen op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn), zoals Wetlands.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstoring effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000 gebieden.

Activiteiten en projecten binnen een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn. Ook activiteiten en projecten buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn, omdat de wet ook een zogenaamde externe werking kent. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor dat gebied, moet deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen of plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

Het bevoegd gezag voor de verlening van de Natuurbeschermingswetvergunning is Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het Natura 2000-gebied ligt.

Er zijn een drietal situaties mogelijk:

- *Zeker geen negatief effect*
Geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig
- *Mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect*
Verslechterings- en verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.
- *Kans op een significant negatief effect.*
Passende beoordeling (zwaardere procedure), Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend. Aan deze vergunning zullen voorschriften en beperkingen, bijvoorbeeld compensatie, verbonden zijn.

Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur

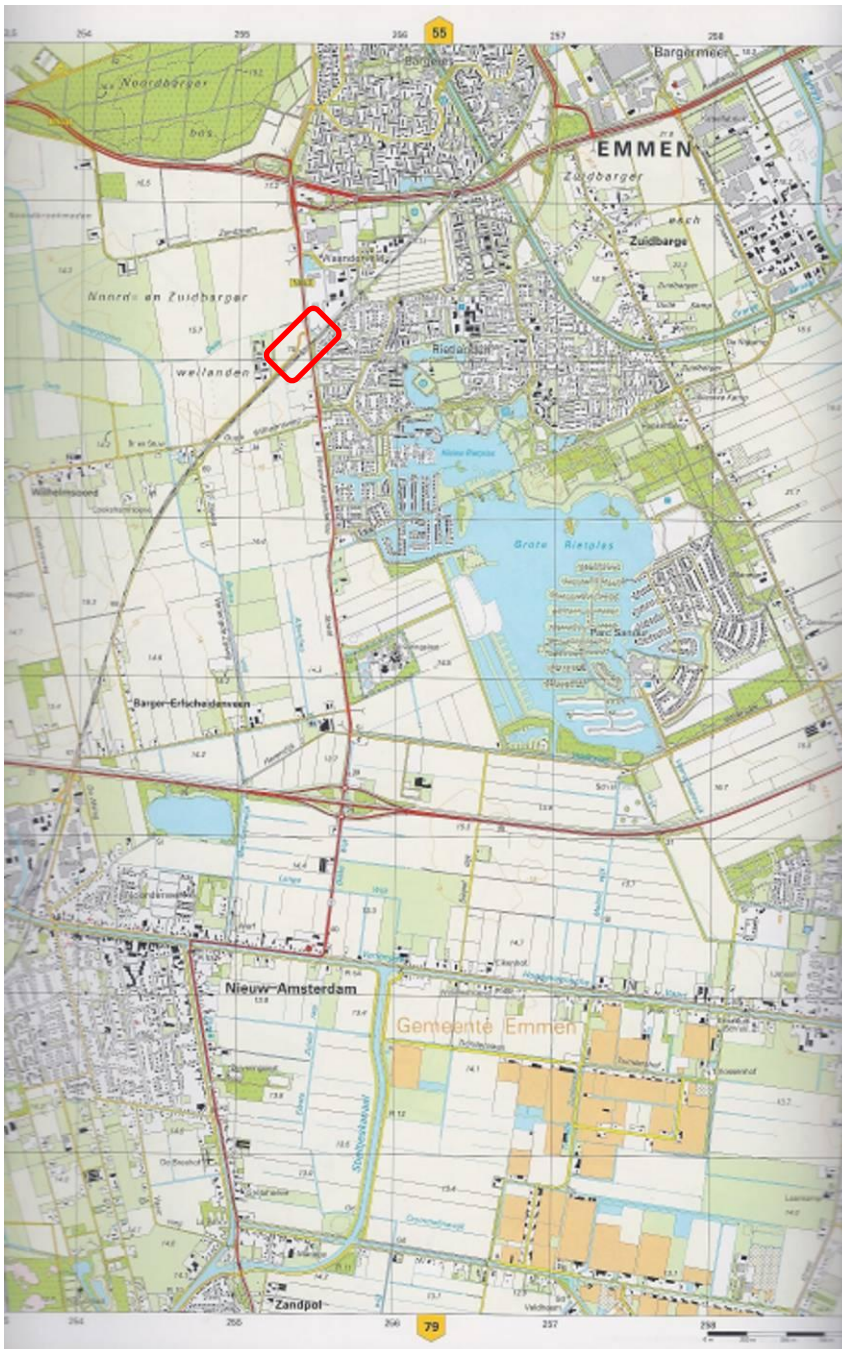
Het doel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is om een samenhangend netwerk te creëren van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Het huidige netwerk bestaat voor het merendeel uit Natura 2000-gebieden, de beschermde natuurmonumenten en andere bestaande natuurgebieden. Daarnaast worden natuurgebieden uitgebreid, nieuwe natuurgebieden ontwikkeld en ecologische verbindingzones aangelegd. Onderdeel van de EHS zijn Ecologische Verbindingszones (EVZ), die natuurgebieden met elkaar verbinden om het migreren van dieren en planten tussen natuurgebieden mogelijk te maken.

Binnen de ecologische hoofdstructuur geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging en de uitvoering van bepaalde plannen niet mogelijk zijn als daarmee de wezenlijke kenmerken of natuurwaarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De initiatiefnemer moet onderzoek laten verrichten, om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit station Emmen-Zuid en de directe omgeving. De globale ligging is weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rode vlak).

Het te onderzoeken spoordeel loopt van km 69.550 t/m 70.450 en bevindt zich km-hokken 529-255 en 530-255. Het spoor is op dit deel enkelspoor en het huidige perron bevindt zich aan de westelijke kant van het spoor. Binnen het plangebied is ook een viaduct gelegen, waar het spoor over de N853 loopt. Onderstaande foto's geven een beeld van de huidige situatie.

Enkel spoor

Huidige perron

Viaduct

Omgeving

Figuur 2. Impressie van de onderzoekslocatie

3.2 Voorgenomen ingreep

Om in de spits een kwartier regeling mogelijk te maken zal in het beschreven plangebied een extra spoor en perron moeten worden aangelegd. Het nieuwe perron zal een keerwandperron zijn. De diepte van de grondroerende werkzaamheden bedraagt 1.20m tot 1.50m. Het gebied waarbinnen de werkzaamheden worden uitgevoerd ligt tussen km 69.550 en 70.450. Het nieuwe spoor komt (hart-hart) 4m50 oostelijk van het huidige spoor te liggen en daarnaast nog een perron. Het onderzoeksgebied ligt daarmee maximaal 20m ten oosten van hart spoor. Het nieuwe perron komt op het viaduct te liggen of ernaast. Met beide varianten is in deze quickscan rekening gehouden.

De ingreep is betrekkelijk beperkt en het plangebied is klein, waardoor ook de effecten op (beschermde) soorten beperkt zal zijn. In de beoordeling is rekening gehouden met de aard van de (beperkte) ingreep.

De exacte scope en werkzaamheden zijn te vinden in bijlage 2.

4. Onderzoeksmethode

Het onderzoek bestaat uit twee delen. Voor het onderzoek is begonnen met een literatuurstudie, gevolgd door een veldonderzoek in het plangebied.

4.1 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen, is gebruik gemaakt van de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is een databank waarin zoveel mogelijk bekende verspreidingsgegevens van soorten zijn opgenomen. Het is een koppeling van databases zoals waarnemingen.nl en telmee.nl. Hierin participeren onder andere de PGO's (particuliere gegevensverzamelende organisaties) zoals Sovon, Ravon en de Zoogdiervereniging. Voor de gegevens uit de NDFF is een zoekgebied geselecteerd rondom de te onderzoeken locaties (ongeveer 500 meter) en is gekeken naar de gegevens uit de periode vanaf 2008 tot en met 2012. De website van waarneming.nl is geraadpleegd voor de meest actuele waarnemingen. Deze waarnemingen zijn nog niet opgenomen in de NDFF. Daarnaast zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen geraadpleegd, zoals bijvoorbeeld 'De amfibieën en reptielen van Nederland' (Creemers, 2009).

4.2 Veldonderzoek

De onderzoeklocatie is bezocht op 24 april 2013. De weersomstandigheden waren 20°C, bewolkt en windkracht 2-3.

Het veldwerk voor dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Er is zowel (globaal) gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een eenmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.

Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.).

Aan de hand van literatuurgegevens en veldbezoek wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze waarden.

4.3 Uitwerking en rapportage

Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. De gebiedsbescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Natura 2000) en de soortbescherming in de Flora- en faunawet. In voorliggende rapportage komen de volgende onderdelen aan bod:

Oriëntatiefase toets Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming)

Voorliggend onderzoek beschrijft de oriëntatiefase van de toetsing aan de Natuurbeschermingswet.

In een oriënterend onderzoek worden o.a. de onderstaande vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in de nabijheid van een gebied beschermd volgens de natuurbeschermingswet 1998 (bv. Natura 2000), of ligt er een Natura 2000-gebied binnen de invloedssfeer van de ingreeplocatie, zodat externe en/of cumulatieve effecten te verwachten zijn.
2. Wat zijn de mogelijke negatieve en/of positieve effecten van de voorgenomen ingrepen op de instandhoudingdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in kwestie.
3. Kunnen deze effecten:
 - a. verstrend zijn voor kwalificerende soorten
 - b. leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de kwalificerende habitats
 - c. significant negatief zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

Hieruit volgt of er een vergunning op grond van de natuurbeschermingswet is vereist. Het wel of niet afgeven van een vergunning wordt beoordeeld door middel van een verstorings- of verslechteringstoets of een passende beoordeling.

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in tabel 1 soorten en de tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet.

Voor de tabel 1 soorten geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (zie paragraaf 2.1).

Voor tabel 2 soorten, en bij bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting is het mogelijk om met een door het ministerie van EL&I goedgekeurde

gedragscode te werken. Als de beschreven maatregelen van een goedgekeurd gedragscode in acht worden genomen, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. De gedragscode van ProRail is nog niet goedgekeurd, maar een ander goedgekeurde gedragscode zou ook gebruikt kunnen worden.

De tabel 3 soorten zijn strikt beschermd. Indien er verbodsartikelen overtreden gaan worden is een ontheffing nodig.

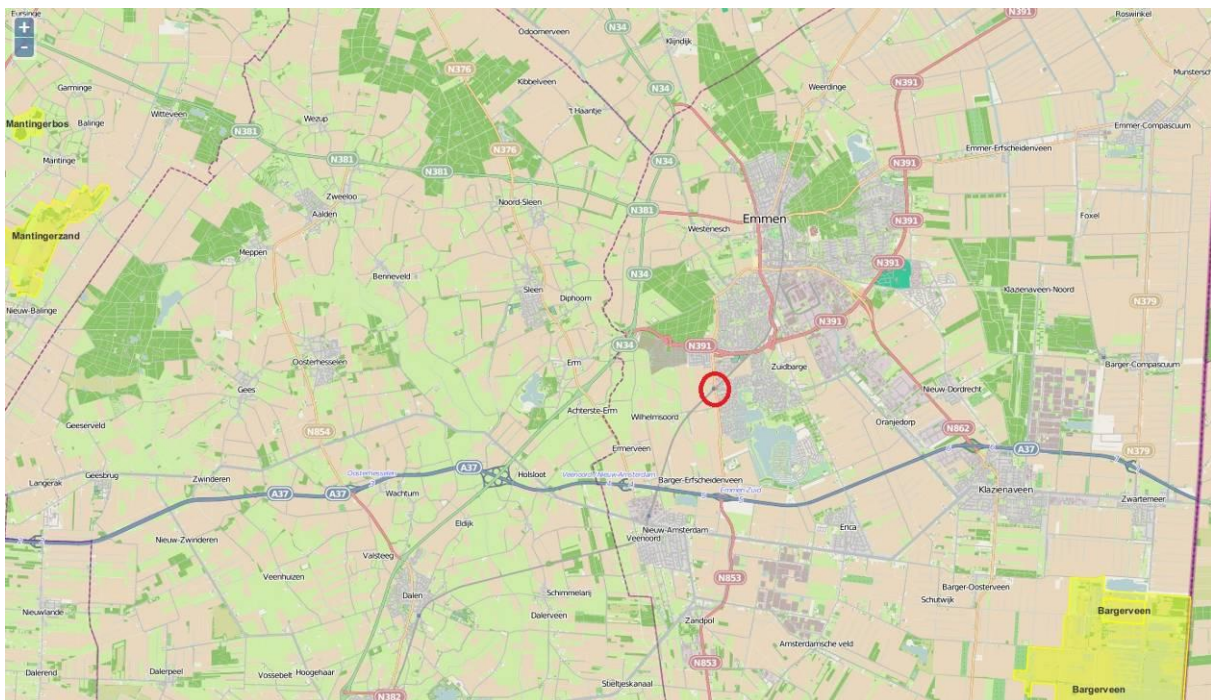
5. Resultaten

De werkzaamheden welke worden uitgevoerd kunnen zowel effect hebben op beschermde gebieden als op beschermde soorten. Aan de hand van literatuurgegevens en veldbezoeken wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze waarden.

5.1. Gebiedsbescherming

5.1.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op ruime afstand (>10 km) van het dichtstbijzijnde Natura2000 gebied Bargerveen. Gezien de ruime afstand en de betrekkelijk kleine ingreep zal dit Natura2000 gebied niet verstoord worden.

Figuur 3. Ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Natura2000 (Bron: www.synbiosys.alterra.nl)

De effectenbeoordeling

De werkzaamheden kunnen verstoring in de vorm van geluid, trillingen en licht (er zal mogelijk ook 's nachts gewerkt worden) veroorzaken. Echter, door de grote afstand zullen verstoringen die de werkzaamheden kunnen veroorzaken geen negatieve effecten veroorzaken op het Natura 2000-gebied.

5.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

De EHS is op Rijksniveau vastgelegd, maar is op provinciaal niveau door de provincies uitgewerkt. De provincie beschermt de EHS door middel van het 'Nee, tenzij' - principe: de provincie staat geen nieuwe functies toe, tenzij is aangetoond dat ze niet schadelijk zijn voor de natuur.

Het plangebied bevindt zich op ongeveer een kilometer afstand van de dichtstbijzijnde EHS Noordbargerbos, zie figuur 4.

Figuur 4: Planlocatie (rode cirkel) ten opzichte van de EHS. De gele cirkel geeft de EHS binnen een straal van 3 km aan. (Bron: www.synbiosys.alterra.nl)

De effectenbeoordeling

Het EHS-beschermingsregime is opgebouwd uit verschillende elementen. Door middel van het doorlopen van een schema (zie bijlage 1) kan bepaald worden of, en onder welke voorwaarden, een voorgenomen ingreep kan worden toegestaan.

Het plangebied ligt weliswaar dichtbij, maar niet binnen de EHS. Het beleid van de EHS kent geen externe werking. De ingreep kan op basis van het EHS-beleid plaatsvinden.

5.2. Soortbescherming (Flora- en faunawet)

Er is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied. Doormiddel van het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de te verwachte beschermde soorten in het plangebied. Daarna is onderzocht welke effecten de werkzaamheden kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Voor de tabel 1 soorten van de Flora- en faunawet geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen en wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Daarom zullen de tabel 1 soorten die in het plangebied kunnen voorkomen wel worden genoemd, maar verder niet in de effectenbeoordeling worden meegenomen.

5.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Bronnenonderzoek

Een aantal grondgebonden zoogdieren komen in het plangebied of in de omgeving van het plangebied voor. Tabel 1 geeft een overzicht van de soorten die in de NDFF zijn opgenomen.

soort	beschermingsstatus		
	FF 1	FF2	FF3
egel	x		
mol	x		
haas	x		
konijn	x		
ree	x		
muizen	x		
bunzing	x		
vos	x		
steenmarter		x	
boomarter		x	
eekhoorn		x	
das			x

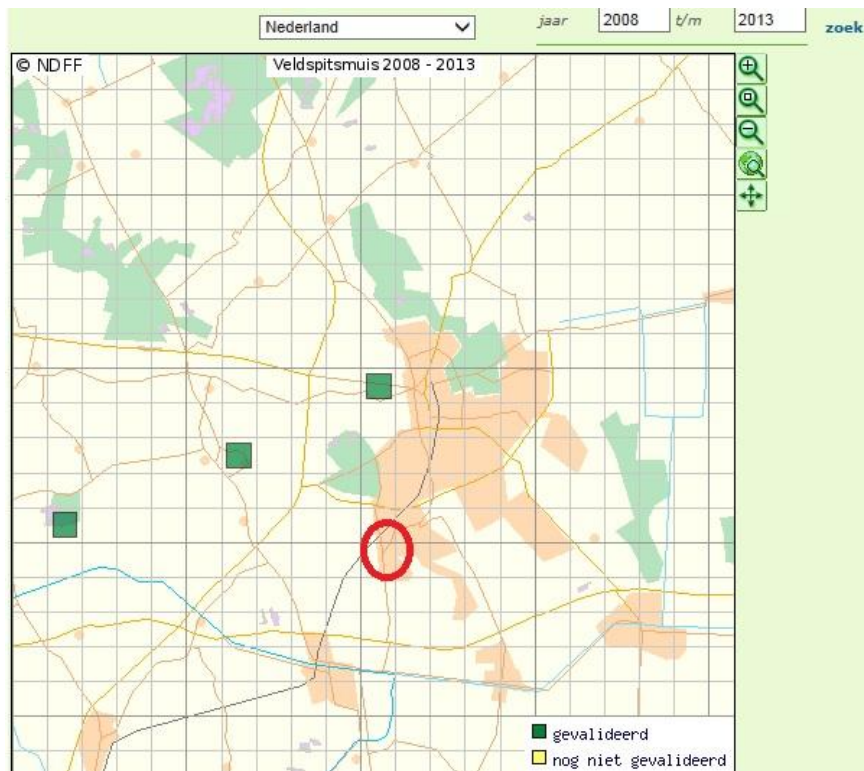
Tabel 1: Overzicht van waarnemingen grondgebonden zoogdieren in het plangebied, of in de nabije omgeving.

Onder de muizen van tabel 1 vallen de volgende soorten: aardmuis, bosmuis, veldmuis, rosse woelmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis en huisspitsmuis.

De waarnemingen van de steenmarter worden veel in de omgeving van bebouwing gedaan.

De eekhoorn komt algemeen voor in de bosrijke gebieden, hier wordt ook af en toe een boommarter waargenomen. De waarnemingen zijn afkomstig uit het Valtherbos dat ten noorden van Emmen ligt en dus op ruime afstand van het plangebied. Hier zijn ook de waarnemingen van de das van afkomstig.

Verder zijn er in de omgeving van Emmen recente waarnemingen van de veldspitsmuis gedaan (telmee.nl), zie figuur 5.

Figuur 5. Verspreiding van de veldspitsmuis. Waarnemingen (groene blokjes) ten opzichte van het plangebied (rood).

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn enkele molshopen aangetroffen. Daarnaast zijn twee hazen gezien in een naastgelegen akker en op veel plaatsen sporen van konijnen in de vorm van keutels en graafsporen. Voor zwaarder beschermde zoogdieren is het plangebied niet geschikt en zijn ook niet bekend uit de directe omgeving, uitgezonderd voor de veldspitsmuis. Deze soort komt voor in overgangsvetaties, lintvormige landschapselementen, opgaande kruidenvegetaties en overhoekjes. En ook in aanliggende, braakliggende of niet begraasde kruidenvegetaties, zoals boomgaarden, kan de soort worden aangetroffen. De soort schuwt bebouwing niet, ook binnenshuis zijn veldspitsmuizen gevangen.

(www.zoogdiervereniging.nl; Douma et al., 2011)

De bermen liggen binnen het onderzoeksgebied van maximaal 20m ten oosten van hart spoor en vormen geschikt habitat voor de veldspitsmuis, zie onderstaande foto's in figuur 6.

Figuur 6. De bermen ten oosten van het spoor vormen geschikt leefgebied voor de veldspitsmuis.

De greppel bestaat uit ruigte met een blad en kruidlaag wat geschikt is voor deze soort. Dit geldt vooral voor het deel tussen km70,0 en 70,4. Hier is sprake van een lintvormig landschapselement, overgangsvegetatie en opgaande kruidenvegetatie; precies het geschikte leefgebied voor de veldspitsmuis. De berm tussen km 70,0 en 69,5 is minder ideaal, maar ook hier is de soort niet op voorhand uit te sluiten. (figuur 7)

Figuur 7. De berm tussen km 70,0 en 69,5 is minder structuurrijk maar bevat toch ruigte en een kruidlaag.

Effectenbeoordeling

De voorgenomen werkzaamheden zullen geen negatief effect opleveren voor eventueel aanwezige steenmarter, boomarter, eekhoorn of das. Deze dieren zullen hooguit het spoor passeren en zullen zich uit de voeten maken als de werkzaamheden te dichtbij komen.

Voor de veldspitsmuis is de berm en greppel met ruigte geschikt leefgebied. De aanleg van een tweede perron op deze plaats zal potentieel leefgebied van de veldspitsmuis vernietigen. Er zal sprake zijn van negatieve effecten voor deze soort tijdens de werkzaamheden.

5.2.2 Vleermuizen

Bronnenonderzoek

In het plangebied en de omgeving komen een aantal vleermuissoorten voor. Tabel 2 geeft een overzicht van de soorten die in de NDFF zijn opgenomen.

soort	beschermingsstatus		
	FF 1	FF2	FF3
gewone dwergvleermuis			X
ruige dwergvleermuis			X
laatvlieger			X
gewone grootoor			X

Tabel 2: Overzicht van waarnemingen van vleermuizen in het plangebied, of in de nabije omgeving.

Veldonderzoek

Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen zich bevinden in gebouwen of bomen. Omdat er geen gebouwen worden gesloopt, zullen geen verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen verdwijnen. De bomen langs het spoor zijn hoofdzakelijk dunne berkenbomen en jonge eiken. De bomen hebben geen holen of loszittende schors. Er mag redelijkerwijs worden aangenomen dat de bomen geen verblijfplaatsen van vleermuizen bevatten.

Niet alleen verblijfplaatsen van vleermuizen zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet, maar ook essentiële vliegroutes zijn beschermd. Het is echter niet waarschijnlijk dat de vegetatie langs het spoor als vliegroute dient. Het spoor loopt vanuit de bebouwde kom naar agrarisch landschap, en verbindt niet duidelijk potentieel jachtgebied met elkaar of met mogelijke verblijfplaatsen.

Effectenbeoordeling

Binnen het plangebied zijn geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen of vliegroutes van vleermuizen. Mogelijk foerageert wel eens een vleermuis in de vegetatie naast het spoor. Er is echter voldoende alternatief foerageergebied in de buurt. De vleermuizen zullen geen noemenswaardige hinder ondervinden van de werkzaamheden.

5.2.3 Vogels

De voorgenomen werkzaamheden vinden alleen aan het spoor plaats. Er zullen geen bomen worden gekapt of huizen gesloopt.

Veldonderzoek

Tijdens het veldonderzoek zijn de volgende soorten waargenomen:

zwarte kraai, ekster, huismus, houtduif, merel, heggenmus, ringmus, tjiftjaf, koolmees, fazant, vink, geelgors en spreeuw.

Er zijn geen vogelnesten aangetroffen. Het is wel aannemelijk dat langs het traject in de loop van het seizoen algemene vogelsoorten gaan broeden. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen.

Effectenbeoordeling

Jaarrond beschermde soorten of hun nesten zijn niet aanwezig. Het is wel mogelijk dat broedvogels gedurende het broedseizoen in de jonge bomen langs het spoor gaan broeden. Mochten er bomen gekapt moeten worden, dan dient dit buiten het broedseizoen te gebeuren.

5.2.4. Reptielen, amfibieën en vissen

De greppels langs het spoor staan droog, waardoor de aanwezigheid van vis kan worden uitgesloten. Door de afwezigheid van water zijn er ook geen voortplantingsplekken voor amfibieën in het plangebied. Van reptielen zijn slechts enkele hele oude waarnemingen bekend. Al tientallen jaren zijn hier geen reptielen meer waargenomen.

Veldonderzoek

In het plangebied is geen water aanwezig. Hiermee kan de aanwezigheid van vis worden uitgesloten, evenals voortplantingsplaatsen van amfibieën. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van reptielen. Het struweel in de bermen is weinig structuurrijk, waardoor reptielen kunnen worden uitgesloten.

Effectenbeoordeling

De waarnemingen van reptielen en amfibieën komen voornamelijk uit natuurterreinen, die op vrij grote afstand van het plangebied liggen. Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor de voortplanting. Voor reptielen is het plangebied eveneens minder geschikt. Er mag redelijkerwijs worden aangenomen dat er geen reptielen in het plangebied voorkomen.

5.2.5 Flora

Bronnenonderzoek

Uit het plangebied zelf zijn in de verschillende databases geen flora waarnemingen gevonden. Dit heeft te maken de zeer beperkte afmeting van het plangebied. Uit de (ruime) omgeving zijn de volgende waarnemingen bekend.

soort	beschermingsstatus		
	FF 1	FF2	FF3
gewone vogelmelk	x		
brede wespenorchis	x		
gewone dotterbloem	x		
grasklokje	x		
wilde gagel		x	
kleine zonnedauw		x	
klokjessgentiaan		x	
Waterdrieblad		x	
ronde zonnedauw		x	
Jeneverbes		x	

Tabel 3: Overzicht van waarnemingen van planten in de omgeving van het plangebied.

De waarnemingen zijn allemaal sterk verouderd en weinig bruikbaar.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde planten aangetroffen.

Er is een inschatting gemaakt over het voorkomen van beschermde planten soorten.

Effectenbeoordeling

Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen van zwaar beschermde planten bekend.

Beschermde soorten worden op basis van het veldbezoek ook niet op de schouwpaden en naastgelegen berm verwacht. De berm direct naast het spoor is kort gemaaid en in de ruigtes groeien alleen algemene kruiden en plantensoorten. Het is daarnaast voedselrijk en er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten in het plangebied zelf.

De werkzaamheden zullen geen negatieve effecten hebben op beschermde planten.

5.2.6 Ongewervelden

Bronnenonderzoek

Er is slechts 1 oude waarneming van ongewervelde diersoorten binnen het plangebied. Dit betreft de tabel 3 vlindersoort rouwmantel.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt op het voorkomen van beschermde ongewervelden in het plangebied. Iedere soort is afhankelijk van een bepaald habitat. Deze habitats (met name heide en (laag)veen, grote rivieren en oude, rottende eiken) liggen niet in het plangebied. Wel zijn er enkele dagvlinders waargenomen, te weten kleine vos, citroenvlinder en koolwitje. Dit zijn algemene soorten.

Effectenbeoordeling

Beschermde ongewervelden worden niet in het plangebied verwacht.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van het voorgaande kan een aantal conclusies worden getrokken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

6.1 Gebiedsbescherming

Er zijn geen negatieve effecten, dan wel significant negatieve effecten te verwachten van het project op de nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is niet nodig.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS.

De ingreep kan op basis van het EHS-beleid plaatsvinden.

6.2 Soortbescherming

De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Vooral de instandhouding van verblijfplaatsen is hiervoor van belang en in mindere mate ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Voor alle tabel 1 soorten die in het plangebied voor kunnen komen geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen en wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6.2.1 Grondgebonden zoogdieren

De eekhoorn, steenmarter, boommarter en das zitten waarschijnlijk op ruime afstand van het plangebied en zullen hooguit het spoor passeren. Zij zullen zelf wegtrekken als de werkzaamheden te dicht bij komen.

Er zijn echter ook mogelijkheden voor de veldspitsmuis (tabel 3). Om de aanwezigheid van deze soort aan te tonen dan wel uit te sluiten is nader onderzoek nodig.

6.2.2 Vleermuizen

Het plangebied bevat geen verblijfplaatsen of vliegroute en is ook geen essentieel foerageergebied. Er is geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig.

6.2.3 Vogels

Er zullen geen bomen worden gekapt of huizen gesloopt. Indien toch enkele bomen moeten worden gekapt, dan dient dit buiten het broedseizoen te gebeuren. Als er toch in het broedseizoen moet worden gekapt, dient voor de kap een deskundige op het gebied van broedvogels te controleren op mogelijke broedgevallen.

6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

De voorgenomen werkzaamheden zullen geen negatieve effecten hebben. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

6.2.5 Flora

Er worden geen beschermde planten verwacht. De werkzaamheden zullen geen negatieve effecten hebben op beschermde planten. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

6.2.6 Ongewervelden

Beschermde soorten ongewervelden worden niet verwacht. De ingreep heeft geen negatief effect op ongewervelden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

6.3 Varianten locatie perron

Uit ecologisch oogpunt is de locatie van het nieuwe perron niet relevant. Zowel wat betreft de gebiedsbescherming als de soortenbescherming is de situatie in beide varianten gelijk. De berm ten oosten van het spoor biedt over de hele lengte mogelijkheden voor de veldspitsmuis.

Bronnen

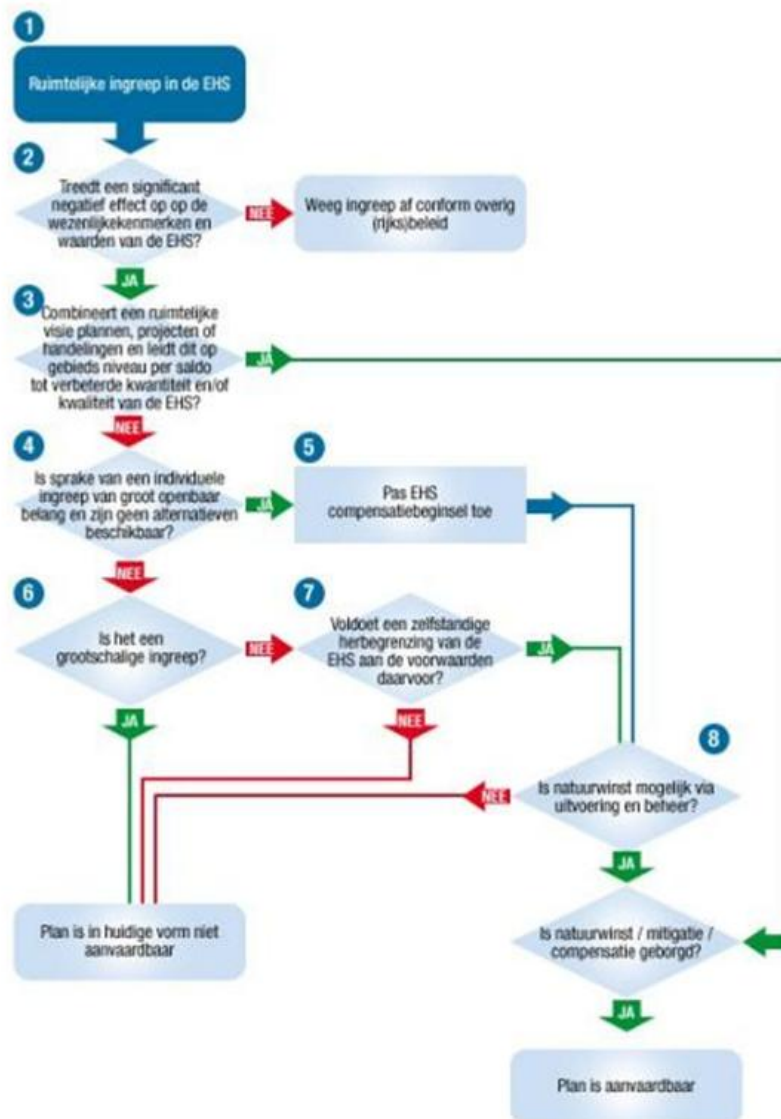
Literatuur

- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- ANWB, Topografische dienst, 2004. Topografische Atlas Gelderland.
- ANWB, Topografische dienst, 2004. Topografische Atlas Overijssel.
- Koster A. 1991. Spoorwegen, Toevluchtsoord voor plant en dier. Utrecht: Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. –Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden.
- Douma, M., C.P.M. Zoon & A.D. Bode, 2011. De zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Kuijper, D., J. Schut, D. van Dulleman, H. Toorman, N. Goossens, J. Ouwehand & H.J.G.A. Limpens, 2008. Experimental evidence of light disturbance along the commuting routes of pond bats (*Myotis dasycneme*). *Lutra* 51 (1): 37-49.

Websites

- www.rijksoverheid.nl
- www.waarneming.nl
- www.ndff.nl
- www.google.nl/maps
- www.ravon.nl

Bijlage 1: Afwegingskader EHS

Bron: www.rijksoverheid.nl

